

Lausunto Neova Oy:n turvetuotantoalueiden vaikutustarkkailuohjelmaan

Rakennus- ja ympäristölautakunta 07.02.2023 § 17
415/00.04.03/2023

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus pyytää ympäristönsuojeluviranomaisen lausuntoa Neova Oy:n turvetuotantoalueiden vaikutustarkkailuohjelmasta v. 2023 eteenpäin.

Turvetuottaja on velvollinen tarkkailemaan ympäristön tilaa ja toiminnan vaikutuksia siihen. Vaikutuksia selvitetään alueellisen ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla. Neova Oy on esittänyt tarkkailuohjelman ELY-keskuksen hyväksyttäväksi ja ohjelma sisältää vesistö-, pohjavesi-, melu- ja pölytarkkailun sekä biologisen tarkkailun. Aikaisemmasta poiketen käyttö- ja päästötarkkailun osuus on jätetty ohjelmasta pois, koska niiden toteuttamisesta määrätään suoraan ympäristöluvassa.

Parkanosta tarkkailuohjelman piiriin kuuluvat seuraavat Neova Oy:n ja Kekkilä Oy:n turvetuotantoalueet: Hakonevat, Lylyneva, Mustakeidas, Nivusneva, Pohjoisneva, Ristineva, Sompaneva, Sydänmaanneva, Sarkinneva, Sammalneva, Niinineva ja Rukoneva.

Vesistötarkkailu

Vesistötarkkailu muuttuu esitetyn ohjelman mukaan siten, että vesistötarkkailua toteutetaan pääsääntöisesti joka kolmas vuosi vuosittaisen tarkkailun sijaan. Tärkeinä pidetyillä vesistökohteilla tarkkailua jatketaan jokavuotisena.

Järvihavaintopaikoilla vesinäytteet otetaan tarkkailuvuosina kahdesti, keväällä ja loppukesällä. Matalista järvistä otetaan yksi näyte ja syvimmistä 1 m syvyydestä ja 1 m pohjasta. Syvyyden salliessa näyte otetaan 5 m välein. Virtavesipaikoilla näytteet otetaan tarkkailuvuosina kolme kertaa vuodessa: keväällä, kesällä ja syksyllä.

Tarkempi vesistötarkkailuraportti laaditaan joka 3. vuosi ja muutoin tulokset raportoidaan vuosittain vain taulukoina ja diagrammeina. Purkuvesistöistä esitetään lyhyt sanallinen kuvaus vedenlaadusta ja kuvataan vedenlaadun muutosta sekä mahdollisuuksien mukaan veden laadun kehittymistä pitkällä aikavälillä. Raportit toimitetaan ELY-keskukselle ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Järvivesinäytteistä tehdään seuraavat määritykset: sameus, väri, pH, sähkönjohtavuus, happi, kiintoaine, COD_{Mn}, kokonaisfosfori, fosfaattifosfori, kokonaistyyppi, NO₃-NO₂-typpi, NH₄-typpi, rauta ja a-klorofylli. Virtavesinäytteistä tutkitaan em. parametrit lukuun ottamatta happea ja a-klorofylliä.

Vesistötarkkailua esitetään Parkanon kohteista kaikille turvetuotantoalueille seuraavasti:

Hakonevat: Lylyjärvi ja Lylyjoki sekä Lehmiluoma ja Haukkaluoma

Lylyneva: Lylyjärvi, Lylyjoki ja Saaresjärvi

Mustakeidas: Vehkapurunlampi, Savajärvi

Nivusneva: Lokalampi ja Heinilampi

Ristineva: Vuorijärvi, Majajärvi, Ritaoja

Rukoneva ja Niinineva: Kokemusjoki, Heinilampi ja Kyrösjärven Koveslahti

Sammalneva: Markkolanlampi ja Kylmäoja

Sarkinneva: Vuorijärvi

Sompaneva: Mustaluoma, Kuivasjärvi, Kärppäluoma, Venesjoki, Kärppäjärvi, Ylinenvesi, Vatajanjoki ja Iso Pelijärvi
Lisäksi Sydänmaannevan ja Pohjoisnevan vesistö tarkkailua suoritetaan naapurikuntien puolella Kihniöllä ja Karvialla.

Biologiset tarkkailut

Biologista tarkkailua tehdään, jos turvetuotannon kuormitus on merkittävä eli jos purkuvesistönä on herkkä tai jos purkualueella on erityisiä luonnonarvoja. Vaikutuksia arvioidaan eliöstön koostumukseen ja runsaussuhteisiin kolmen vuoden välein.

Käyttökelpoisin menetelmä järvissä on a-klorofyllipitoisuuden, kasviplanktonin lajikoostumuksen ja kasviplanktonin biomassan määritykset. Jokivesistöissä menetelmänä on koskipohjaeläinten lajiston määrittäminen ja piilevyhteisöanalyysi. Virtavesissä pohjaeläinanalyysit on käytetty tapa arvioida ekologisia vaikutuksia.

Ohjelmassa esitetään syvänpohjaeläinnäytteiden ottamista syys-lokakuussa syvänealueilta. Matalissa järvissä pohjaeläimistön tilan luokittelu perustuu ranta-alueen pohjaeläinyhteisöihin.

Näytteenotto paikoille pyritään valitsemaan myös vertailualue.

Piilevätarkkailua tehdään virtavesissä ja järvissä veden alla olevilta avoimilta kivikkorannoilta. Näytteet otetaan heinä-lokakuussa. Leväyhteisön rakenne kuvastaa hyvin vesistön ekologista laatua ja rehevyyttä sekä vesistön kohdistuvaa kuormitusta. Voimakkaimmin piilevyhteisön rakenteeseen vaikuttavat vesistön pH-taso, suolapitoisuus ja veden ravinteisuus.

Kasviplanktonitarkkailu soveltuu järvissä vaikutusten tarkkailuun. Veden a-klorofyllipitoisuus kuvaa kasviplanktonin kokonaismäärää. Se reagoi nopeasti veden ravinnepitoisuuksien muutoksiin ja ilmentää muutoksia orgaanisessa kuormituksessa.

Biologista tarkkailua esitetään Parkanon kohteista Ristinevan (kasviplankton ja piilevä Vuorijärvi), Sompanevan (Mustaluoma, Kuivasjärvi ja Ylinenjärvi) ja Sarkinnevan (Vuorijärvi yhteinen Ristinevan kanssa) tuotantoalueille.

Pöly- ja melutarkkailu

Pöly- ja melutarkkailu tehdään ympäristöluvan mukaisesti, mikäli siinä on velvoite tarkkailuun. Suositeltavin menetelmä on aistinvarainen havainnointi. Luvan saaja lähettää kirjeen 500 m lähempänä tuotantoaluetta sijaitseville asuinrakennuksille. Siinä kehoitetaan tekemään ilmoitus heti haitan havaitsemisen jälkeen, minkä perusteella suoritetaan korjaavat toimenpiteet tarvittaessa. Mikäli haitta ei korjaannu, selvitetään asiaa tarvittaessa mittauksilla. Haittailmoitukset ilmoitetaan valvovalle viranomaiselle.

Mikäli lupamääräyksissä on annettu raja-arvoja pölyn määrästä, tehdään pölyn mittauksia (leijuva pöly tai optiset mittalaitteet). Laskeumamittaus voi tulla kyseeseen, mikäli leijuvan pölyn mittaaminen ei ole mahdollista. Sillä saadaan tuloksia myös pölyn alueellisesta leviämisestä.

Melua selvitetään tarvittaessa mittauksin tai melumallinnuksen avulla.

Pöly- ja meluselvitysmenettelyä esitetään ohjelmassa Parkanon kohteista Hakonevojen, Lylynevan, Pohjoisnevan, Ristinevan ja Sompanevan kohteille.

Pohjavesitarkkailu

Pohjavesitarkkailua tehdään, jos tuotantoalue sijaitsee veden hankintaan soveltuvan pohjavesialueen lähietäisyydessä. Ympäristöluvassa voi olla suoraan velvoite tarkkailla pohjaveden korkeutta ja/tai laatua.

Pinnankorkeutta esitetään muutettavaksi kaksi (2) kertaa vuodessa tehtäväksi nykyisen 1-4 kertaa vuodessa tehtävästä alueilla, mistä on pitkä seurantamittaus olemassa ja missä vaihtelu on ollut vähäistä.

Pohjaveden laatua tarkkaillaan 1 kerta joka 3. vuosi, mikäli ympäristöluvassa ei muuta edellytetä. Vedestä määritetään alkaliniteetti, pH, sähkönjohtavuus, sameus, väri, kemiallinen hapenkulutus (COD_{Mn}), rauta ja mangaani, ellei ympäristölupa muuta edellytä.

Pohjavesitarkkailua esitetään Parkanon kohteista Mustakeitaalle (Karjanmaa) ja Niininevalle (lähikaivoja ja -lampia). Sompanevan osalta tarkkailu sijoittuu Karvian puolelle Kihlakunnankankaalle.

Muista tarkkailuista ohjelmassa mainitaan Mustakeitaan viitasammakoiden ja rupikonnien selvitys

Raportointi

Kaikkien tarkkailujen raportit toimitetaan ELY-keskukselle ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Pöly- ja melutarkkailun osalta tulokset toimitetaan myös niille, joiden etua tai oikeutta asia saattaa koskea.

Tarkkailuohjelma on esityksen mukaan voimassa 1.1.2023 lähtien toistaiseksi ja tarkkailuohjelman liitteitä (kohdeluettelot) päivitetään tarvittaessa.

Numeroimattomana oheisaineistona vaikutustarkkailuohjelma.

Valmistelija: ympäristötarkastaja Pentti Keskitalo, p. 044 7865 650

Esittelijä

Ympäristötarkastaja Pentti Keskitalo

Päätösehdotus

Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää lausuntonaan vaikutustarkkailuohjelmaan ilmoittaa seuraavaa:

Tuotantoalueiden vesistötarkkailu noudattaa näytepisteiden osalta paljolti aikaisempia tarkkailuja. Sarkinnevan osalta puuttunee kuitenkin eteläisen reitin seuranta (Työlänoja ja Heinilampi). Seuranta tulisi myös laajentaa ainakin Nivusnevan osalta kattamaan Lokalammen ja Heinilammen alapuolisia vesistöjä (esim. Heiniluoma ja Lokaluoma), kun Lokaluoman reitillä on tehty vesistökunnostustöitä ja Heiniluoma laskee Vuorijärveen ja edelleen Kirkkojärveen. Sarmalnevan osalta tarkkailuun tulisi ottaa myös Petäjäjärvi, missä tehdään myös kalastoseuranta turvetuotannon vuoksi. Biologisia vaikutuksia tulisi laajentaa Sompasuon osalta koskemaan myös Mustajärveä, joka on vedenlaadultaan erinomainen ja sijaitsee osin pohjavesialueella.

Lisäpisteillä päästäisiin paremmin valuma-aluekohtaisiin kuormitustarkasteluihin ja mahdollisiin suojelusuunnitelmiin ja kunnostuksiin. Kuormitus eri turvetuotantoalueilta on jatkunut vuosikymmeniä ja on perusteltua saada tarkempi kuva kuormituksesta.

Näytteenottoa esitetään harvennettavaksii kohteilla, mistä on jo paljon tutkimustietoa ja tilanne on vakiintunut. Ilmastonmuutoksesta johtuvia sään ääri-ilmiöitä esiintyy kuitenkin yhä useammin, jolloin näytteenottotiheyksien

ja -määrien tulisi vaihdella enemmän sään vaihtelujen mukaisesti. Nykyisellä säännöllisellä, harvennettavalla ja ennalta määrättyllä näytteenottoitiheydellä jää useimmiten suurimpien sateiden aiheuttama kuormituksen kasvu huomiotta. Vaikutustarkkailuohjelmassa tulisikin edellyttää näytteenottoa myös poikkeusoloissa, jolloin saataisiin tietoa myös poikkeuksellisten sääolojen kuormituksista. Tietojen avulla voitaisiin tarvittaessa miettiä korjauskeinoja myös poikkeuksellisten tilanteiden vesiensuojelutoimiin.

Lautakunta esittää lisäksi, että vuosiraportit vesistövaikutuksista toimitettaisiin niiden vesialueiden omistajille, joiden vesistöihin kuormitusta kohdistuu. Kun yhä useammalla valuma-alueella tehdään vesien kunnostustöitä, palvelisivat tulokset vesialueiden omistajia vesistöjen seurannassa, kunnostusten suunnittelussa, kunnostustöissä ja kalastonhoidossa.

Päätös

Hyväksyttiin yksimielisesti.